

Lehetett volna Júdás pénzügyminiszter a Vatikánban?

Gondolatok a Miatyánk utolsó kérése kapcsán

A Miatyánkban a „Ne vígy minket kísértésbe” mondat „nem jó fordítás” – mondja Ferenc pápa, ahogyan a Magyar Kurírban olvashatjuk. „A franciák is megváltoztatták a szöveg fordítását, mégpedig így: »Ne engedd, hogy kísértésbe essünk!« Én vagyok, aki elesem, nem ő [Isten] az, aki belelök a kísértésbe, hogy aztán nézze elesésemet. Nem! Egy apa nem tesz ilyet, egy apa rögtön segít felkelni, ha látja, hogy elestünk.”

Ferenc pápa tehát azt hangsúlyozta, hogy Isten nem visz minket kísértésbe. A Miatyánk eme kérésének az értelme, hogy bármilyen próbatétel elé kerülünk is, bármilyen megpróbáltatás ér, bármilyen kísértés környékez is meg bennünket: Ne hagyj el minket, légy velünk, fogd a kezünket, légy segítségünk, ne hagyj, hogy elbukjunk, segíts, hogy helytálljunk.

20-25 évvel ezelőtt egy lelki gyakorlaton már hallottunk erről, a következőképpen: Látszólag két kéréssel állunk szemben, valójában csak ugyanannak az egy kérésnek kétféle, „negatív” és „pozitív” megfogalmazásával.

„Ne vígy minket kísértésbe!” – Ez úgy hangzik, mintha Isten vinné kísértésbe az embert, amikor akarja, de erről esetleg imádsággal le lehetne beszélni Őt. Jakab levele már az Újszövetségen belül elutasítja ezt az értelmezést: „Senki se mondja, amikor kísértést szenved: Isten kísért engem, mert Isten nem kísérhető a rosszra, és ő maga sem kísért senkit” (1,13).

A kérés valódi értelméhez egy régi zsidó imádság vezethet el minket: „Ne vezesd lábamat a bűn hatalmába, és ne vígy a vétek hatalmába, és ne a szegyenletes (dolgok) hatalmába!” – Az, hogy gyakorlatilag *azonos értelemben* található itt a bűn és a kísértés, továbbá a „hatalmába vinni” kifejezés is arra utal, hogy az imádkozó nem Isten cselekvésére, hanem csak megengedésére gondol:

„Ne engedd, hogy a bűn, a vétek, a kísértés kezébe essem! Ne engedd, hogy a kísértés áldozatává legyek! Ne engedd, hogy a kísértésben verecséget szenvedjek!” – Tehát nem azt kérjük, hogy Isten mentse meg („ha lehet”, „ha úgy gondolja”) a kísértéstől, hanem hogy *őrizzen meg (a jó úton) a kísértésben, a kísértés idején, a kísértéssel szemben, azaz: adjon erőt, hogy legyőzhessük a kísértést.*

Pontosan ezt fogalmazza meg „pozitív” módon a „Szabadíts meg a gonosztól!” kérés. A „gonosz” itt valószínűleg a gonoszságot, a bűnt jelenti, a „megszabadítani” eredeti jelentése pedig „visszarántani”; tehát azt kérjük: *Isten tartson vissza minket a bűntől* (azaz annak elkövetésétől, tehát nem a lehetőségétől!). De mivel nem vagyunk bábok Isten kezében (akiket tetszése szerint mozgathatna), ez nem jelentheti azt, hogy Istentől függ, visszatart-e a bűntől; hanem *tőlünk függ a döntés – de az erőnk önmagában kevés (lehet), ezért Istentől kérünk erőt, hogy megmenekülhessünk a bűntől.*

Családunkban egy ideje próbálkozunk, hogy mást mondjunk: Védj meg minket a kísértésben, őriz meg minket a kísértésben! Még ezzel együtt is tapasztaljuk az elkalandozást. Mert vagy mondjuk, ahogyan az imamalom forog, vagy annyira koncentrálnunk, hogy nem is bírjuk folytatni.

A kísértésről elsőként a szexuális kísértés, a házasságtörés, a félrelépés jut eszünkbe, és mint jó keresztényeket ez a téma bennünket is lábba hoz, de természetesen nem érint. Tehát túl nagy létjogosultsága sincs a témának?

A két legtöbbet emlegetett kísértés: Ádám-Éva a kígyóval, illetve Jézus pusztai kísértése. Kezdjük az utóbbival!

Azt olvassuk az evangéliumban, hogy Jézus megéhezett, és akkor jött *az első kísértés*, a mindennapi szükségletek terén: „Ha Isten fia vagy,

változtasd a köveket kenyérré!” Jézus éhes, a pusztában nincs rántotta, az elemi szükség pedig körbelengi, ahogyan körülvesz bennünket is a mindennapjainkban. Jelen van, amikor a magunk jólétét nézzük, és nem hisszük el, hogy ha Isten eltartja az ég madarait, szépségbe öltözteti a mező liliomait, akkor bizony minket is megtart. Mi helyett elkezdjük számolgatni, hogy mennyi van a pénztárcánkban; mi az a földi javam, amit nem osztok meg, mert nem oszthatok meg testvéreimmel, szüleimmel, a rászorulókka, munkatársammal, szomszédommal... Mert nemcsak kenyérral él az ember, de kenyérral *is*. Nesze neked! Amikor ez előkerül, akkor már meg lettünk kísértve, és bizony elbuktunk. Érzelminken keresztül megérintődnek kielégületlen ösztöneink, és a kísértés abban áll, hogy minél hamarabb kielégítsük vágyainkat. És mert erre érzünk készletét, a világ és a reklámok által alaposan megtámogatva, ezt megindokoljuk, és meg is tesszük. Ide tartozik nemcsak az evés, a napközbeni nassolás, a bódék kajakinálata, az ivás, a cigi, a narkó, de sokszor ezek is: pihenem kell, lefekszem, heverek, nem segítek; ilyet nem eszem, válogathatok, ez egészségtelen, ez ehetetlen; autóval megyek, mert gyorsabb, pláne kényelmesebb; szerzek, veszek, mert nekem jár...

Ádám-Éva egy leegyszerűsített történet. Egy fa van, amelyről nem ehetnek, mert az Istené. De nagyon kívánatos rajta a gyümölcs. És mivel szem előtt van – úgy tudjuk, a kert közepén –, állandóan beleütözköznek. És sok van rajta a gyümölcsből, marad még az Urnak.

Azt gondoljuk, hogy a fajfenntartás ösztöne, a szexuális kísértés ugyanígy működik. Feltámad, vagy a másik nem egy képviselője által feltámasztódik a vágy (nem Isten küldi elénk a kísértőt), és mivel éhesek vagyunk, nem tudunk, nem akarunk ellenállni. Mert a világ

szerint nem is szükséges ellenállni. Sőt butaság is lenne ellenállni.

Vannak könnyen ide sorolható helyzetek, és nézet kérdése, hogy ezek enyhítő vagy súlyosbító körülmények: a betegség, a bánat, a gyerekvárás, a hosszabb távollét; de a látszólag „boldogan éltek, míg csak...” helyzetekben is nagyon sokszor marad éhes az egyik, vagy mindkét fél. Ilyen és csakis ilyen helyzetben valós a kísértés, és ezt minden esetben a két fél együtt hozta össze.

A második kísértés Jézus számára a földi dicsőség: Mindent megkap, az egész világ az övé lehet, ha leborul a Sátán előtt. A Sátán úgy ígéri oda a világot, hogy az nem is az övé. Megkapjuk mi is a szép ígéreteket – a hírnév ígértét, a szeretet ígértét, csak el kell adnunk magunkat. Semmi mást nem kell cserébe, csak add el magad a márkának, a sminkszettnek, légy tömegcikk és használati eszköz! Legyél kigyúrt, legyen jó kocsid, sok pénzed, mutatós nő! Legyél csinos, ferd magad, szerezz egy jó pasit, pózolj a facebookon napszemüvegben, add el magad a like-okért!

A Kísértő semmit nem ad, csak ígér. Megkísért bennünket a dicsőséggel – és elbukunk. Ez van az édenkerti kígyós történetben is, hiszen a teljes okosság, a bölcsesség, a „mindent tudni fogtok” ígérete van a gyümölcsben. A mára lefordítva: ha többet hallgatom, olvasom, nézem a híreket, ha erről diskurálok, ha egyszerűen beállok a világ divatjai által felkínált sorba, hogy olyan legyek, hogy trendi legyek. Ezt a kísértést gyerekeinkre nézve azonnal látjuk, és rájuk nézve sokkal veszélyesebbnek is tartjuk.

A harmadik kísértés színtere az Atyával való viszony. A Sátán azt mondja Jézusnak, vesse le magát a templom párkányáról, úgysem lesz semmi baja, mert az Atya nem engedi. Megkísértetünk abban, hogy nekünk bármit lehet és bármit szabad, Isten úgyis gondot visel ránk. Nem lesz bajunk – Isten nem engedi, hogy bántódásunk essen, mert ő *szerező Isten*. Rá hagyunk és ráruházunk mindent Istenre: Ő viszi a kísértésbe, és ő is hoz ki onnan, mert már könnyörögtem, bedobtam a zsetont, és majd ez a „Jóisten-automata” úgy muzsikál, ahogy én sorjádom refrénként ismételt kérésimet.

Ugyanezen kísértés másik véglete a semmit nem bízok az Úrra, boldogulok magam is. Amikor nincs ima, nincs egyeztetés; döntök, és kérem, hogy segítsen az én terveimet megvalósítani. Nem én az övét, ő az enyémet.

A paradicsomi fa esetében: Hát már meg ne mondja az Úr, miről ne egyek! Hát már miért nem enyém ez az egész paradicsomkert? Hát már hogyné lehetnék én magam a jó és rossz tudója? Hát már miért ne én alkossam a törvényeket? – Hát az isteni tudás már nálam van. Az anarchia meg nő az iskolában, a politikában, a gazdaságban. Ha diákok eltévesztik a helyüket, könnyen meglátjuk, ha a másik (párt) eltéveszti a határait, könnyen rajtakapjuk, de mi nem dőlünk be. Azt gondolom, amikor valamilyen párt-politika mentén gondoljuk megoldani az ország és Isten országa kérdését, már engedünk a kísértésnek.

Isten együttműködésre hív. Együtt vele. Hogy nevesítem-e a kísértést, és Sátánnak nevezem-e...? Én nem. Eggyel kevesebb számomra a kísértés, nem toloom a Sátánra. De most nem is ez a fő kérdés. Azt tanultuk, hogy az érzelmeinkért nem vagyunk felelőssé tehetőek, de azért, hogy utána mit cselekszünk, azért igen. Nem kell a kísértéshez bűnbakot keresnünk, a döntéshez ott vagyunk mi. Érzelmi és ösztönbeli érintettségünk lehet erősebb és gyengébb. Az oroszán sem ugrik a gazellára, ha nem éhes, bár érzi a szagát, és látja is. Egy meleg kenyér az éhes ember számára hatalmas kísértés, egy pénzes, jóllakott ember nem fog utánanyúlni. De a drága pénzen megvehető és esetleg feleslegesen megvehető dolgok számára nagyobb kísértést jelentenek, mint egy nincstelenség.

A megoldás a Miatyánkban: Ne *vigy*, hanem *védj meg* a kísértésben, és *szabadíts meg* a gonosz gondolatoktól és cselekedetektől! Nem ezért tartunk bűnbánatot a mise elején? Gondolattal, szóval és cselekedettel... Hogyan véd meg Isten? Jézus megmondta, mire koncentráljunk: *Nemcsak kenyérrel él az ember*. Itt mutat rá az Ige fontosságára:

Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj! Ne a magadét keresd, hanem az övét, és nem egy saját kis részed lesz, hanem az övéből kapsz!

Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet! Neked az ő akaratát kell keresned, ha az övé akarsz lenni, nem pedig a sajátod ráerőltetni – úgysem fog menni.

Az Ige, a Szentírás tanulmányozása már meg is adja a választ, hol keresgéljünk: a Tízparancsolat tájékán (2Móz 20,2-17). Isten a parancsolatok által tilt? Nem. Fogódzkodókat ad. Megoldásokat, védelmet a kísértések legkülönbözőbb, de mégis leggyakrabban előforduló fajtáira.

A Tízparancsolat nekünk már nagy segítség, Mózes lejegyezte, belerótta a kőbe. Nem lényegtelen persze, hogy mindezt azután tette, hogy a nép hosszú időn keresztül tapasztalhatta a szerető Isten gondoskodását. Nekünk az is kellett, hogy Jézus értelmezze a törvényeket. Hogy ez mind kell, mind szükséges lehet, de nem elégséges. A Mózes előtti pátriárkáknak viszont még ez sem állt rendelkezésükre. Csak a szívükben-lelkükben élő, élni engedett Szentlélek.

A Józsefről és testvéreiről szóló bibliai történetben Jákob halála után a testvérek bocsánatot kérnek Józseftől ellene elkövetett gonoszágukért. József pedig így válaszol: *„Ha közöttünk, emberek közt megbocsátásról van szó, akkor nekem kell tőletek bocsánatot kérnem, mert nektek kellett a gonosz szerepét eljátszanotok, hogy minden így történjék.”*

Kicsit talán így van velünk – és Júdással is. Nem a kísértés nélküli élet az érdekes, mert ilyen nincs, nem az örök és büntelen megfelelés, mert úgy tűnik, ilyen sincs, hanem a bűnbánat, a bocsánatkérés, a beismerés az, ami az Úr szemében a lényeges. A pápa szavaitól indulunk, és visszatérhetünk akár az első pápáig is, aki a Jézust a háromszorosan megtagadó Péterből lett. Mi lehetett volna Júdásból, akire a Jézus-követő csapat a három év alatt a pénzügyeket bízta, ha hisz a bűnbocsánatban, ha hisz abban, hogy Istennek hatalma van a bűnök eltörlésére? Nem számít, hogy a kísértés vagy a saját butaságunk miatt bukunk el: Istenre, az ő megbocsátására van szükségünk! És arra van szükségünk, hogy a jóra legyen kísértésünk!

Pálkás Orsolya